

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-313-2-43>

ACTUALIZATION OF THE FACTORS OF SELF-INTERESTED CRIMES IN THE FIELD OF HOUSING CONSTRUCTION

АКТУАЛІЗАЦІЯ ЧИННИКІВ КОРИСЛИВОЇ ЗЛОЧИННОСТІ В СФЕРІ ЖИТЛОВОГО БУДІВНИЦТВА

Sirets O. O.

*Postgraduate Student
Academician Stashis Scientific Research
Institute for the Study
of Crime Problems
Kharkiv, Ukraine*

Сірець О. О.

*аспірант
Науково-дослідний інститут
вивчення проблем злочинності
імені академіка В. В. Сташуса
м. Харків, Україна*

Аксіомою є твердження про те, що злочинність має місце перш за все у тих сферах, які користуються «популярністю» у суспільства. Наприклад, сфера діяльності Пенсійного фонду України та всі пов'язані з ним суспільні відносини не є такими, що користуються великою увагою суспільства, у ній, попри значний грошовий обіг, і не розповсюджені складні і заплутані схеми взаєморозрахунків фонду і отримувачів. Одночасно, ця сфера не вважається криміналізованою. В якості протилежного прикладу, сфера будівництва автомобільних доріг є надзвичайно актуальною, особливо починаючи з 2019 року, у цій сфері здійснюється значний і заплутаний грошовий обіг; водночас, як до 2019 року, так і після вказана сфера суспільних відносин характеризується значними обсягами кримінальних доходів через розкрадання бюджетних коштів. Таким чином, можна сформулювати гіпотезу: між матеріальною, доходною, а також статусною «привабливістю» чи «популярністю», складністю розрахункових процедур у певній сфері суспільних відносин та її криміналізованістю (зокрема, рівнем корисливої злочинності у ній) існує прямий, очевидний зв'язок.

Безсумнівно, сфера житлового будівництва є актуальною та вочевидь «привабливою» сферою суспільних відносин, що має кілька складових:

1. *Міграція населення.* Під міграцією розуміють такі переміщення людей у територіальному просторі, метою яких є пошук та зміна місця постійного або тимчасового проживання [1, с. 29]. Наявні також інші визначення цього явища, які, однак, за сутністю є схожими [2, с. 158-159; 3, с. 25].

Сучасні міграційні процеси є надзвичайно динамічними за своєю природою [5, с. 61]; це перш за все пояснюється явищем глобалізації [2, с. 159], яка, вочевидь, має такий самий вплив і на внутрішньодержавну міграцію. Важливою постає також проблема детермінації міграційних процесів, і головним аспектом у цьому контексті постає їх причинність. Так, більшість науковців сходяться на тому, що ключовими причинами міграції є економічні, соціально-демографічні, політичні; до їх числа також часто додають екологічні, військові, культурні, інституційні та ін. [2, с. 167-169; 1, с. 24-27; 6, с. 33; 4, с. 113; 7, с. 77-79; 5, с. 67-69]. При цьому у якості ключової причини для міграції за загальним правилом виділяють саме економічні причини [1, с. 24; 7, с. 77]. Крім того, має місце уявлення про те, що вирішальну роль при прийнятті рішення про міграцію відіграють не раціональні, а ірраціональні причини, наприклад, довіра до когось або чогось, сприйнятливість до історій, грошова ілюзія, уявлення про справедливість, будь-який тип стадної поведінки тощо [6, с. 27-28]; однак, ми все ж наполягаємо на пріоритетності саме раціональних причин.

Крім того, у зв'язку з інтенсифікацією глобалізації як світової, так і внутрішньодержавний ринок праці набуває нових особливостей, що виражаються, зокрема, у активізації міграційних процесів, у тому числі, з метою зміни місця працевлаштування [1, с. 19]. У зв'язку з цим актуальною станом на сьогодні є такий різновид міграції, як трудова міграція. Можемо висунувати такі суб'єктні особливості трудової міграції: (1) основною категорією людей, що мігрують, є саме люди працездатного віку [9, с. 47]; (2) серед характерних ознак сучасних міграційних процесів – підвищення мобільності освіченої інтелектуальної та культурної еліти [2, с. 160-161]. Від себе маємо додати, що оскільки дана категорія осіб має достатні доходи, то саме вони і здатні вкладати їх у нерухомість, а, отже, впливати на зростання попиту на неї в місцях, куди відбувається міграція; (3) рішення про міграцію не може бути прийняте найбіднішими верстами населення регіону – мігрують лише забезпечені [1, с. 23].

На підставі вище розглянутих детермінант міграційних процесів у кожній окремої особи формується мотив на те, мігрувати або не мігрувати до нового місця проживання. Їх узагальнений перелік, із врахуванням того, що розглядувані нами міграційні процеси відбуваються в межах однієї країни, можна подати наступним чином: (1) прагнення поліпшити житлові умови та можливість задовольняти свої потреби; (2) можливість заробляти кошти на оплату навчання дітей; (3) прагнення розширити свій фаховий досвід; (4) прагнення підвищити власний соціальний статус тощо [8, с. 78; 3, с. 45-47]. Абсолютно вірним

є твердження – «Поза інтересами не існує соціальної активності» [3, с. 37]; не буває жодного явища, що б не було спричинено тими чи іншими детермінантами.

Важливим постає питання напрямку міграційних процесів. Станом на сьогодні стабільно незмінною у більшості демократичних країн тенденцією є рух міграційних потоків у напрямку більш розвинених регіонів [2, с. 158-159], які ми пропонуємо іменувати «економічними центрами країни».

2. *Регіональні соціально-економічні статуси.* На нашу думку, не потребує доведення той факт, що у будь-якій країні (зокрема, і в Україні) має місце так звана асиметрія господарського розвитку, тобто певна нерівномірність у розподілі та концентрації виробничих ресурсів, а разом із тим пропозиції наявних робочих місць, у рівні отримуваної грошової винагороди за однакового типу та рівня складності виконувану роботу тощо. Внаслідок цього такі регіони стають більш привабливими для проживання в них; таким чином, саме асиметрія господарського розвитку є основною причиною для переміщення до таких регіонів як у добровільному [1, с. 36], так, на наше переконання, у значній кількості випадків і у вимушеному порядку.

Таким чином, люди, що мешкають або переселилися до таких «економічних центрів», внаслідок накопичення фінансових ресурсів готові орендувати, купувати об'єкти житлової нерухомості; у випадку неспроможності накопичити самостійно необхідний обсяг фінансових ресурсів – звертають свою увагу на програми державної допомоги з набуття об'єктів житлової нерухомості. Тобто, попит на придбання житла значний і багатоаспектний, що призводить до зростання кількості пропозицій ринку нерухомості. Відтак популярними об'єктами для інвестування виступають саме об'єкти житлового будівництва; та наявність такого попиту сприяє додатковому стимулюванню зростання кількості пропозицій. Соціальний аспект «привабливості» сфери житлового будівництва теж відомий: 1) формування нової родини; 2) розлученням, розпад сім'ї; 3) народження дітей в родині – очевидний життєвий ланцюг потреб, факторів житлової мобільності населення.

Отже, спираючись на перелічені складові суспільної актуальності сфери житлового будівництва, доходимо висновку про те, що вказана сфера суспільних відносин характеризується постійно наявним попитом на об'єкти житлового будівництва та характеризується зростанням їх пропозиції; спостерігається потенційність зростання показників економічного обігу як за рахунок розширення кількості об'єктів житлової нерухомості у власності, так і за рахунок інтенсифікації обігу

об'єктів нерухомості серед населення. Гіпотеза криміногенної «привабливості», «популярності» ринку житлового будівництва знаходить своє підтвердження, і це потребує проведення кримінологічних наукових розробок у даному напрямі.

Література:

1. Корнієнко О. О. Соціально-економічний аспект регіональної асиметрії міграційних процесів: дис. канд. екон. наук: 08.00.07 / О. О. Корнієнко. Київ, 2018. 221 с.
2. Касьянова М. М. Міграція громадян України до Білорусі, Молдови та Росії в умовах пост біполярної трансформації міжнародної системи: дис. докт. політ. наук: 23.00.04 / М. М. Касьянова. Київ-Чернівці, 2018. 748 с.
3. Кабай В. О. Мотивація трудової міграції населення та механізми її регулювання в Україні: дис. канд. екон. наук: 08.00.07 / В. О. Кабай. Кропивницький, 2019. 278 с.
4. Павлів-Самоїл Н. П. Філософсько-правовий феномен міграції у контексті глобалізаційних процесів в Європі (кінець ХХ – початок ХХІ ст.): дис. докт. юрид. наук: 12.00.12 / Н. П. Павлів-Самоїл. Львів, 2021. 499 с.
5. Блюк Н. В. Детермінація трудової міграції населення в Україні: адміністративно-правовий аспект: дис. канд. юрид. наук: 12.00.07 / Н. В. Блюк. Львів, 2018. 209 с.
6. Новосад К. Я. Соціальні ризики міжнародної трудової міграції з України: дис. канд. соц. наук: 22.00.04 / К. Я. Новосад. Ужгород, 2018. 275 с.
7. Швець С. Л. Сучасний міграційний процес: позитивні та негативні наслідки для європейських країн: дис. канд. політ. наук: 23.00.02 / С. Л. Швець. Одеса, 2019. 213 с.
8. Дракохруст Т. В. Адміністративно-правові засади формування та реалізації державної міграційної політики України: дис. докт. юрид. наук: 12.00.07 / Т. В. Дракохруст. Тернопіль, 2021. 442 с.
9. Бондаревська К. В. Міжнародна міграція робочої сили: стан, проблеми, перспективи / К. В. Бондаревська // Бізнесінформ. 2019. № 10. С. 44-49.